

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Katastralna mapa dokazuje obseg parcele v lastninski pravdi.

Okrajno sodišče na B. je izdalo razsodbo z dne 10. avgusta 1887, št. 3279: »Tožbena zahteva: Tožitelj Franc K. je lastnik stavbene parcele št. 237 kat. obč. D., ki je celoten del nje-govega zemljišča vlož. št. 108 iste kat. občine; toženima Mariji K. in Marijani P. ne pristojta glede te parcele, oziroma glede kosa, na južnem konci te parcele ležečega ter okolo 4 metre širokega in okolo 20 metrov dolgega, nobena servitutna in tudi ne lastninska ali solastninska pravica; to sta dolžni pripoznati in sodne stroške povrniti, vse v 14 dneh pod eksekucijo — se odbije.«

Razlogi:

Tožitelj zahteva v svoji tožbi pripoznanja lastninske pravice glede zemljiškega kosa na južni strani stavbene parcele št. 237 kat. obč. D., širokega le 4 metre in dolgega blizu 20 metrov. To zahtevo določa natanko v oglednem zapisniku z dne 18. julija t. l. št. 3278 tako, da je tožbi predmet le 2'3 m široki in 19'3 m dolgi, v obrisu s črkami h-i-e in a-b-c zaznamovani kos, trdeč, da pripada ta kos k stavbeni parceli št. 237 imenovane kat. občine, ki je celoten del njemu lastnega in zanj vpisanega zemljišča vlož. št. 108 iste občine. — Toženi temu ugovarjata in pravita, da si nikakor ne svojita lastninske ali katere pravice koli do tega zemljiškega kosa, nego gledé kosa parcele št. 105 stare mape, ki leži ob parc. št. 237, ki od zemljišča Petra B. rektf. št. 7/8 ad *W* ni še odpisan in ga je bil kupil Anton K. s kupnim pismom z dné 18. decembra 1866, a njima izročil z izročilnim pismom z dne 9. septembra 1882 v skupno last. Ta kos je v obrisu zaznamovan s črkami h-i-e in g-f-d in je nekaj, h-i-e — a-b-c, ist kakor pravdni predmet. — Kedor toži z lastninsko tožbo, mora dokazati po § 369. obč. drž. zak., da ima toženec v svoji oblasti reč, za katero gre tožba, in da ta reč je njegova. Prvi teh pogojev je dan po pripoznanji obeh strank, rešiti je torej le še vprašanje, je li zemljiški kos h-i-e —

a-b-c tožiteljeva lastnina. V to sklicuje se tožitelj na zemljeknjižni izpisek A ad I, na dokaz po sodnem ogledu, zvedencih in pričah. Zemljeknjižni izpisek nikakor ne dokazuje, da je tožitelj lastnik prepirnega kosa, ker ne navaja mej ali površinske mere posameznim parcelam, ker ni vsa parcela št. 237 prepirna in ker postopanje za uravnanje zemljiških knjig po zakonu z dne 25. julija 1871, št. 96 drž. zak. glede zemljiške knjige kat. obč. D. ni bilo še izvršeno za časa vložene tožbe, naposled ker sta toženki po smislu odloka z dne 17. julija 1886, št. 3550 (št. 6 ad IV) zglasila se po § 7. navedenega zakona proti pripisu prepirnega kosa k zemljišču vlož. št. 108 kat. obč. D. (§ 11. *ibid.*). Sodni ogled z izjavo zvedencev dokazuje le, da sega katastralna meja parc. št. 237 do črte a-b-c; s tem pa tožiteljeve lastnine do prepirnega kosa ni še imeti dokazane, ker služijo katastralne zaznambe le pri obdačevanju, nikakor pa ne pri reševanju vprašanja, kedo je pravni posestnik ali lastnik obdačenega zemljišča. — Tudi se ni tožitelju posrečil dokaz s pričami, da se je prepirni kos užival in posedoval vedno kot del parcele št. 237 pri posestvu vlož. št. 108 kat. občine D. in da je tožitelj ta kos pridobil si v last po priposestovanji in to kot pravni naslednik Antona K. v posesti napominanega zemljišča, izkazan po izročilni pogodbi z dne 9. maja 1878, — kajti priči Janez M. in Blaž V. izpovedujeta se le o posestnih dejanjih tožiteljevih počenshi z letom 1878, priči Lovro V. in Anton M. pa brezdvomno zanesljivo ne moreta trditi, da sta tožitelj in njegov pravni prednik uživala in posedovala parc. št. 237 delj nego 30 let prav do črte a-b-c, ampak se jima le dozdeva, da se je godilo to samo glede nekega dela prepirnega sveta, o katerem pa si tudi nista složni. — Po vsem tem je lastninska tožba po smislu § 369. obč. drž. zak. neutemeljena in lastnina tožiteljeva do prepirnega kosa nedokazana, ker po § 380. obč. drž. zak. ni moči lastninske pravice doseči brez naslova in brez pravnega pridobitnega načina. Zategadelj in ker tožitelj svoje lastnine ni dokazal niti po smislu § 372. obč. drž. zak., bilo je odbiti tožbeno zahtevo.

Na apelacijo tožiteljevo je deželno višje sodišče v Gradci z odločbo z dne 16. novembra 1887, št. 10202 predrugačilo razsodbo I. inštanca ter precizirani tožbi ugodilo.

Razlogi:

V tožbi zahteva tožitelj pripoznanja lastnine gledé parcele 237, spadajoče k vložku št. 108 občine D., potem pripoznanja, da toženima do te parcele, oziroma do kosa na njenem južnem delu, širokem 4 m in dolgem 20 m, ne pristojata nikaka servitutna in tudi ne lastninska pravica. Obravnava sama kaže, da je predmet tožbi kos sveta, o katerem trdita toženki, da se je ob napravi katastralne mape nepravilno priklopil parceli 237, da pa spada prav za prav k parceli 105 starega katastra, ki je njima (toženima) lastna. — Po lokalnem ogledu in po izjavah strank, pri tej priliki tudi njima prav zapisanih, določil se je prepirni predmet tako, da gre prepir za kos na južnem konci parcele 237, ki je v situacijskem obrisu oznamenjen s črkami a-b-c — h-i-e; ta kos zahteva tožitelj, češ, da spada k parceli 237. Odločiti je torej le to, je li kos a-b-c — h-i-e, ki ga zahteva tožitelj zato, ker spada k parceli 237, v istini del te parcele in se li po tem takem lastnina tožiteljeva razteza tudi na ta prepirni kos? Da je parcela 237 sestavina tožiteljevega posestva vlož. št. 108 kat. obč. D., to dokazuje zemljeknjižni izpisek. (Da se uravnalno postopanje še vrši, to ne krati dokazne moči, ker je videti iz priloge št. 6 ad II, da se je prijavila zahteva le gledé onega dela parc. 237, ki se baje zлага z jednim delom stare parcele 105 in ki se o njem trdi, da spada k posestvu vlož. št. 109 kat. obč. D.; glede ostalega dela parcele se zahteva ni prijavila.) Zemljeknjižni izpisek pa dokazuje le pripadnost parcele 237 k vložku št. 108 kat. obč. D., — toda nikakor ne dokazuje obsega in mejá te parcele, ki se sploh nedajo razvideti iz javne knjige. A če je dokazano, da je kaka parcela sestavina posestva, priznavati je katastralni mapi dokazno moč za to, pripada li kaka zemljiška površina k dotični parceli. Zvedenca sta tu potrdila, da se nova parcela 237 popolnoma zлага s staro parcelo št. 3, sosebnó tudi glede mejá ob parceli 105, in da je po katastralni mapi v obrisu s črkami a-b-c — h-i-e oznamenjeni kos del stare parcele št. 3, sedanje parcele št. 237. Akotudi sta se priči Lovro V. in Anton M. v začetku dvomno izrazila o meji, ker se je zemljišče od l. 1866 predrugáčilo, in akotudi sta le potrdila, da je parcela 237 vsekakor segala čez črto h-i-e, — izjavila sta konečno,

da je uživalo parcelo 237 pred l. 1866 posestvo 108 kat. obč. D. do strešnega kapa B-jeve hiše in da je B. nazaj pomaknil svojo hišo, ko je bil l. 1866 odprodal del parcele št. 105 Antonu K. Ker sta pa zvedenca odločno izrekla, da je točko *a* obrisa smatrati za mejo kapa, onda omenjeno pričevanje prič potrjuje pravilnost katastralne mape. Z mnenjem zvedencev, izjavami prič je torej dokazano, da pripada kos a-b-c — h-i-e k parceli 237, in ker je ta parcela sestavina posestva vlož. št. 108 kat. obč. D., ki je neprepirna lastnina tožiteljeva, in ker naopak toženki nista izpričali niti priposestovanja niti drugega načina za pridobitev lastnine ter sami le trdita, da se jima je izročila parcela št. 105 in da je prepirni kos del le-té parcele, — onda je tožbena zahteva opravljena, da je pripoznati lastnino gledé tega kosa.

Na revizijsko pritožbo toženk je najvišje sodišče z odločbo z dne 21. februarija 1888 št. 407 razsodbo II. inštanice povse potrdilo.

Razlogi:

Tožitelj zahteva v le-tej tožbi, naj toženki pripoznata, da je on lastnik parcele 237, ki je sestavina posestva vlož. št. 108 kat. obč. D. in da njima (toženkama) pri tej parceli, oziroma njenem južnem delu v poprečni širini 4 *m* in dolžini 20 *m* ne gre nobena servitutna, niti lastninska pravica. Da je parcela 237 sestavina tožiteljevega posestva vlož. št. 108 kat. obč. D., dokazuje zemljeknjižni izpisek A ad I. Z lokalnim ogledom z dne 18. julija 1887 in z mnenjem, ki sta ga pri tej priliki oddala zvedenca, je pa po sodnem redu dokazano, da sega parcela št. 237 kat. obč. D. do črte a-b-c obrisa, narejenega pri tem ogledu, da je torej prepirni kos a-b-c — h-i-e del parcele 237 kat. obč. D. To mnenje zvedencev slove popolnoma odločno z motivacijo, da sta to parcelo premerila, vzemši za stalno točko severno stran tožiteljeve hiše; toženki nista prerekali, da bi ta stalna točka ne bila prava. Ker sta toženki pri obravnavi izjavili, da ne zahtevata parcele št. 237, nego le tist kos parcele 105 stare, ki jo je kupil bil Anton K. od Petra B. in njima izročil s pogodbo 5 ad I.; ker dalje toženki nista dokazali, da jima pristojta pri prepirnem kosu a-b-c — h-i-e kaka servitutna ali lastninska pravica: zatorej je višje sodišče opravičeno ugodilo tožiteljevi zahtevi.

Opomnja: To je jeden tistih slučajev, ki jasno kažejo, kako protivna so si mnenja glede pomena mape. Ako primerjamo to razsodbo višjega dež. sodišča z judikati, ki so navedeni v članku, objavljenem o tem v »Slov. Pravniku« l. 1889, št. 11 in 12, dobimo v njej posebno varijacijo o pomenu mape: tu namreč višje sodišče katastralni mapi očitvidno še ne priznava, da je zemljeknjižen vpis, nego smatra jo za dokazilo posebne vrste, ne da bi povedalo, »ex quo titulo«. Tudi razsodba III. inštanice je v tem nejasna. Ne smemo pa prezreti, da so te razsodbe iz l. 1887, oziroma 1888. — Opomnimo še, da zanimanje za kočljivo ali pomenljivo to vprašanje v obče narašča. Tako je dne 20. decembra 1889 v pravniškem društvu Graškem dr. Schauer obširno predaval »über die rechtliche Bedeutung der Grundbuchsmappe« in tu izvajal za zemljeknjižno mapo absolutno dokazno moč zemljeknjižnega vpisa; da se ogladi prevelika ostrina te teorije, priporočal je, naj se »bona fides« dobrovernega prevzemnika kakega zemljišča tolmači tako obsežno, da se dobra vera izključuje, ako se ni prevzemnik pridobivajoč na mestu samem prepričal, se li ujema faktični položaj z narisom v mapi. Različne dosedanje teorije o pomenu mape pač glasno zahtevajo, naj bi se to vprašanje principijalno rešilo bodisi po najvišjem sodišči ali pa po zakonu; ker dandanes pravdajoče se stranke v istini ne vedó več, na katero teh povse protivnih teorij se jim je zanašati.

—r.

b) Zvršilo za stroške hipotekarne tožbe ni omejeno na hipoteko; smeti jih je tirjati tudi od hipotekarnega dolžnika samega.

S tožbo de praes. 24. aprila 1889 št. 3858 zahtevala je za puščinska masa pokojne M. A. Š. po dru. I. J. na podlogi just. min. ukaza z dne 18. julija 1859 št. 130 drž. zak. zaukazati zakonskima M. in A. K., da morata kot zemljeknjižna posestnika grajščine pod vl. štev. 1155, oziroma 1257 kranjske deželne knjige glasom pri njih vknjižene kupne pogodbe z dne 29. junija 1880 plačati kupno svoto 2000 gld. s 6% obrestmi od 1. julija 1888 v 14 dneh a. d. r. pod eksekucijo teh posestev; — dalje povrniti sodne stroške pod eksekucijo sploh.

Deželno sodišče v Lj. tej prošnji zaradi formalnih nedostatkov ni moglo ustreči, pač pa je po smislu § 1. gori navedenega min. ukaza ter oziraje se na § 3. ces. ukaza z dne 21. maja 1855, št. 95 drž. zak., potem § 298. obč. sod. r. in dvorni dekret z dne 7. maja 1839, št. 358 zb. pr. zak. določilo narok za ustno obravnavo. K tej je jedino prišla tožena A. K., pripoznala povse toženi dolg z vsemi pripadki vred in le poprosila, da bi se jej dovolilo plačevati dolg na obroke. Tej prošnji pa tožitelj ni pritrnil.

Zaradi tega je sodišče z odlokom z dne 18. maja 1889, št. 4418 na podlogi § 298 obč. sod. r., oziroma dvornega dekreta z dne 7. maja 1839 zaukazalo, da morata toženca kupnino 2000 gld. s 6% obrestmi in 99 gld. 75 kr. določenih stroškov v 14 dneh pod eksekucijo v tožbi naznačenih hipotekarnih posestev plačati tožeči masi.

Proti temu odloku je dr. I. J. vložil pravočasen rekurz in sicer samo zaradi tega, ker se je v njem zvršilo zaradi tožnih stroškov omejilo na hipotekarno imovino tožencev.

Višje deželno sodišče v G. je z odločbo z dne 9. okt. 1889, št. 6169 ta rekurz, potrjujoč odlok, zavrnilo iz naslednjih razlogov:

Po § 24. zakona z dne 24. maja 1874, št. 69 drž. zak. mora stranka, ki je v pravdni stvari popolnoma podlegla, povrniti nasprotniku stroške, potrebne za zasledovanje ali obrambo prava, in dvomiti ni, da je ta dolžnost propale stranke povse osebna in da je za iztirjanje teh stroškov smeti zvršilo pričeti z vsem premoženjem dolžnikovim. Tožiteljev rekurz bi bil torej tu brezdvomno opravičen, če bi bil konečni odlok izšel iz pravnega prepira. Pravnega prepira v tehničnem pomenu besede pa tú ni bilo. Prvotoženec M. K. ni niti prišel k odgovoru, sotoženka A. K. se ni protivila tožbi in je le prosila 5letnega rokú; tožitelj pa tega predloga ni potrdil. Tožitelj sam priznava, da tožena nista bila dolžna plačati vknjižene glavnice; bila sta le kot hipotekarna dolžnika zavezana dopustiti, da si pridobi tožitelj plačilo te glavnice iz hipoteke. Te pravice tožiteljeve pa toženca, priznavajoč jo, nista zanikala, — pravedanja o tem ni bilo med strankama. Ni moči torej govoriti o stroških, prouzročenih po pravedanju; kajti ti bi bili le nastali, če bi bila dolžnika protivila se zasledovanju prava ali če bi bila to pravo tožiteljevo ometala, a o tem tukaj ni govora. Da je tožitelj, hoteč ostvariti svojo zastavno pravico, moral vložiti hipotekarno tožbo,

to ne izvira iz nepravilnega postopanja tožencev ali pa ometanja njegovega prava: nego to izhaja iz zakona samega, ki veléva, da je ostvariti zastavno pravico le na ta način (§ 461. obč. drž. zak.). Stroški, ki jih je imel tožitelj v le-tém slučaju, niso pravní stroški, ampak le takšni, ki so nastali po ostvarjanji zastavne pravice. Tak potrošek znači se le kot pritiklina zastavne tirjatve in ima isto svojstvo kot ta: razsojajoč o tem potrošku ne gre uporabljévati propisov §§ 24—26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69 drž. zak., oziroma § 398. obč. sod. r. Istinito toženca nista sploh ničesar ugovarjala, torej tudi ne tožbeni zahtevi, zadevajoči pravné stroške, oziroma zahtevi, da morata stroške povrniti pod eksekucijo; ali to ne jemlje sodniku pravice in dolžnosti razsojati, ugaja li zahteva tožiteljeva zakonu, ter zavrniti jo, ako ni utemeljena v zakonu. Prvi sodnik je torej le ravnal po zakonu, ko je glede stroškov omejil izvršilo na zastavno imovino. Bilo je torej tožiteljev rekurz zavreči in tožitelj mora po §§ 24. in 26. gori navedenega zakona trpeti sam stroške rekurza.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 10. decembra 1889, št. 14003 na izvenredni rekurz tožiteljev glede na to, da je prvo sodišče ugodilo tožbeni zahtevi, pripoznalo torej, da je hipote karnatožba opravičena, — potem glede na to, da je po smislu § 24. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. tožitelju, čigar zahteva je obveljala, povrniti stroške, potrebne v zasledovanje prava, in da jamči sploh toženec za-nje osebno, torej tudi za stroške, nastale pri izvedbi hipotekarne zahteve, — glede na to, da toženca kot hipotekarna dolžnika sicer res nista ugovarjala proti tožbeni zahtevi, da je pa to popolnoma brez pomena, kajti vložiti tožbo je bilo le potrebno, — in naposled glede na to, da se izrek, pravné stroške je iskati le pri zastavljenih zemljiščih, zakonu ne prilega: spoznalo, da sta tožena M. in A. K. dolžna, sodne stroške 99 gld. 75 kr. in stroške apelacijskega ter revizijskega rekurza, skupaj 14 gld. 10 kr. plačati tožitelju v 14 dneh pod eksekucijo.

e) O izpodbijanji zemljeknjižnega stanja in o uporabi dopolnilne prisege.

V sumarni tožbi de pr. 2. prosenca 1889, št. 29 pravi tožitelj A. G., da je oče istega imena zanj kupil od Josipa H. s kupnim

pismom z dne 9. majnika 1846 posestvo urb. št. 2 župne cerkve v Šk., sedaj vlož. št. 54 kat. obč. M., da je pri tem posestvu tožitelj bil precej z odlokom z dne 10. junija 1846, št. 1297 vpisan zemljejknjižnim lastnikom. Užitek in posest tega zemljišča je najprvo nastopil njegov oče in imel ju do leta 1868, potem pa odstopil njemu — tožitelju —, in on je sedaj lastnik ter dejanski posestnik tega zemljišča. Pove nadalje v tožbi, da se je k temu posestvu tudi kupil in v dejansko posest prevzel kos parc. 496 kat. občine M., kateri je v priloženem obrisu pravde zaznamovan s črtami ab, bc in ec. Ta parcela 496 je pa nerazdeljena pripisana zemljišču, vložku št. 44 iste občine, a pri tem je toženec M. K. zemljejknjižni lastnik, vpisan na podlogi izročilne pogodbe z dne 6. majnika 1882 in tusod. odloka z dne 17. avgusta 1888, št. 7385; še pred njim je bila nad 30 let lastnica Neža K. — Tožitelj trdi, da je prej popisani kos parc. 496 v last pridobil s priposestovanjem in da se po različni rasti in drevesni velikosti na obojnih prostorih kaže tudi prirodno razlika med tožiteljevim in toženčevim svetom. Zahteva torej, da mora toženec to njegovo last pripoznati in dovoliti, da se kos te parc. 496 odpiše od zemljišča vlož. št. 44 katastralne občine M.

Okrajno sodišče je z rzsodbo z dne 25. majnika 1889, št. 5082 odbilo tožbeno zahtevo iz nastopnih razlogov: Pričeno so mogle potrditi nadtridesetletne posesti tožiteljeve in njegovega sprednika, glavne prisege pa tožitelj tožencu ne more nalagati, ker ima toženec 32 let in bi prisego moral le zavrnuti; bila bi torej samosvoja tožiteljeva prisega, katere pa zakon ne pozna. Gledé na to in ker sta toženec ter njegova sprednica na to parcelo za ves njen obseg že prepisana, odkar so narejene nove zemljiške knjige, to je od dne 1. julija 1882, in ker so zemljiške knjige te občine uže davno v moči, odbiti je bilo tožbo.

Na apelacijo tožiteljevo je višje deželno sodišče z rzsodbo z dne 14. avgusta 1889, št. 6096 tožbeni zahtevi ugodilo, ako tožitelj priseže dopolnilno prisego o tem, da sta on in njegov oče 30 let prepirni kos parcele 496 kat. obč. M. nepresledno in javno uživala in rabila tako, kakor je kazala korist gospodarstva in kakovost zemlje. Razlogi: Pri ogledu sta zvedenca zatrdila, da je prepirni predmet isti del parc. 496 kat. obč. M.,* ki je v obrisu zaznamovan s črkami c g-b-e, in na ta svet se je ozirati sodbi. Tožitelj naslanja svojo zahtevo samo na priposestovanje, in pre-

misliti je, je li ta dokaz se tožitelju posrečil in koliko, kajti tožena zanika, da je priposestoval tožitelj. Dokazi so v prid tožiteljevim trditvam dognali nastopno: Brat tožiteljev, sumna priča Janez J. potrjuje, da je prodajalec Josip H. leta 1846 očetu tožiteljevemu prodal in izkazal tudi denašnji prepirni svet. Sestra Alojzija P. potrjuje, da je tožiteljev oče takoj po kupu prepirni svet pričel rabiti in grabiti v njem listje. Obe ti priči in nesumna priča Josip P. potrjujejo, da je tožiteljev oče kmalu po kupu v prepirnem svetu 3 velike hraste posekal. Priča Janez J., 57 let star, se izpoveduje, da je bil do 33. leta svoje dobe v hiši svojega, ob jednom tožiteljevega očeta in da se je ta čas grabilo listje na prepirnem zemljišči. Alojzija P., 53 let stara, potrjuje isto za čas do svojega 33. leta. Priča Janez G., brat tožiteljev, pravi, da je nekoč pred več leti z očetom obsekal gaber na prepirnem svetu in da je leta 1870. tožitelju pomagal spraviti domov jednega tistih hrastov, katere je oče tam posekal kmalu po tem, ko je bil prepirni predmet kupil od Josipa H. Nesumna priča Andrej M. potrjuje, da je tožitelj pred 6 leti grabil na prepirnem svetu listje. Prav tako nesumna priča Andrej R. pravi, da je leta 1888. za tožitelja na prepirnem svetu listje grabil. Nesumna priča Janez H. pričuje, da je mati in sprednica toženčeva, Neža K., pred 10 leti sekala svojo hosto parc. št. 496, a jo je njen sin opozoril, naj pazi, da se ne bode sekalo v tožiteljevem delu, izločujoč pri tem denašnji prepirni predmet in izkazujoč ga kot lastnino tožiteljevo. Isto potrjuje svak tožiteljev, sumna priča Josip P. — Če se zberó izidi vseh teh dokazov in se ozrè tudi na to, da po izjavi veščakov ima prepirni svet isti gospodarski značaj, kakor neprepirna sosedna tožiteljeva parcela št. 498 iste katastralne občine, da pa je lesni stan na ostali, neprepirni toženčevi parceli št. 496 drugačen ter mlajši, da je zatorej bilo gospodarstvo prepirnega sveta in parcele št. 498 v jedni in isti roki, onda je priznati, da je tožitelj vsaj pol dokaza dognal za svojo trditev, da sta on in njegov oče prepirni svet najmanj zadnjih 30 let od dne tožbe nazaj računši nepretrgano in javno posedovala in uživala ter rabila, kakor je nanesa korist gospodarstva in kakovost zemljišča. Če more tožnik ta dokaz dopolniti, opravičena je njegova zahteva po § 1498. obč. drž. zak. Bilo je torej po § 212. obč. sod. r. spoznati na dopolnilno tožiteljevo prisego, katero je v tožbi izrecno ponudil. — Sicer je tudi toženec ponudil dokaz, da sta on, njegova

mati ter sprednica Neža K. na prepirnem zemljišči nad 30 let zvrševala posestna dejanja, a ta dokaz se je popolnoma ponesrečil. Samo mati toženčeva, zavržna priča Neža K. in njena polusestra, sumna priča Marija M. sta lahko povedali, da je na prepirnem kosu njihova stran listje grabila, a obe priči sta morali pritrditi, da se to ni godilo po vsem prepirnem kosu. Tudi obsegata ti izjavi zgolj dobo 15 let in ker sta vrhu tega nedoločni, nimata nikakega pomena. Ne gledé na to, dognala bi se ž njima le polovica dokaza, a le-tega z dopolnilno prisego toženčevo ni moči dopolniti, ker toženec sam pove, da ima šele 32 let ter za dobo 30 let ne more prisega storiti. Prav zategadelj pa tudi ni moči spoznati na glavno prisego, katero je toženec zavrnil, ko mu je bila ponudena o tej okolnosti.

V revizijski pritožbi navaja toženec, da so zemljiške knjige za kat. obč. M. uže leta 1882. v moč stopile in da je on od tistega časa prepisan na prepirni svet, torej ga je po § 1467 obč. drž. zak. tudi priposestoval in odnehati mu mora vsakedor od užitka, kakor je spoznalo najvišje sodišče večkrat in na primer z rzsodbo z dne 4. avgusta 1887, št. 7924; méni tudi, da je dopolnilna prisega nedopustna, ker se sklicuje na same domneve in ni v takem slučaju smeti dopustiti dopolnilne prisega (po najvišjem ukrepu z dne 1. oktobra 1844, št. 836 zb. pr. zak.).

Najvišje sodišče je potrdilo rzsodbo druge inštanice z odločbo z dne 14. novembra 1889, št. 11424 iz teh-le razlogov:

Zaradi tožiteljevega dokazovanja po pričah in zvedencih, katero je višje sodišče stvarno pretehtalo, bilo je pravo smatrati, da je tožitelj najmanj polovico dokazal svojo trditev, da sta od časa, ko se je s pismom z dne 9. maja 1846 pridobilo Josipa H. posestva urb. št. 2 župe Šk., oče njegov, upravičenec za užitek, in potem on sam prepirni kos parc. št. 496 kat. obč. M., popisan v lokalnem ogledu z dne 29. aprila 1889, zmirom in prikladno kulturi zemljišča dejanski rabila delj nego 30 let. Četudi izjave prič ne potrjujejo, da se je vsako leto te dobe vedno prepirni svet užival, vender to ne more uže gledé na to ne, ker je v lokalnem ogledu ta svet zaznamovan, da je za rejo prihranjen kraj, zavirati, da je tožitelj posest, po svojem očetu pričeto, toliko časa nadaljeval, kolikor je za priposestovanje potrebno, sosebnó še ker toženec ni dokazal, da je prenehalo zvrševanje posesti, niti dokazal, da sta on in njegova sprednica katerikrat kaj znamenitega storila na prepir-

nem predmetu. Na § 1467. obč. drž. zak. se toženec ne more sklicevati. Ako se namreč okolnosti, dejane pod prisego, dokažejo resnične in ker je splošno znana dejanska posest, ki se ne ujema s stanjem novih zemljiških knjig, onda manka, kar se tiče prepirnega sveta kot dela parc. št. 496, tabularnemu posestniku lastnost poštenosti in pristnosti, a zatorej je po § 1498. obč. drž. zak. moči priposestovati z naturalno posestjo tudi proti zemljeknjiznemu lastniku. Da se v uravnalnem postopanju pri napravi novih zemljiških knjig ni izpodbijalo, to more ustanoviti zgol formalno pravno moč, nikakor pa tistemu, kedor se v svoji materijalni pravici čuti prikrajšanega, zabraniti, da svoje pravice išče po redni pravni poti. Izpodbijanje knjižnega stanja v le-tem slučaju mora imeti tudi eventualni nasledek, ki ga naznanja revidovana razsodba, in to zaradi tega, ker izpodbijanje ne meri proti dobrovernemu tretjemu, nego proti pravnemu nasledniku svoje matere in večletne sprednice. Iz teh razlogov bilo je potrditi razsodbo višjega sodišča.

Kazensko pravo.

K § 487, 488, 489 in 490 kaz. zak.

Na tožbo zasobnega obtožitelja A. spoznalo je sodišče v H. obtoženca B. krivim prestopka zaradi razžaljene časti po § 488 kaz. zak., učinjenega s tem, da je obtoženec dne 18. junija 1888 v gostilni M. T. v Zd. vpričo več ljudij lažnjivo obdolžil A-a, da je dobil C. svojo soprogo v družbi z njim, da bi prešeštovala, — obdolžil ga torej nenavnega dejanja; in obsodilo je obtoženca po § 493 in 261 kaz. zak. v 15 gld. globe v korist ubožni blagajnici v Zd. event. v 3 dnevni zapor itd. to pa, ker so bile po tem izjave zaslišanih prič in zahteva zasobnega obtožitelja.

Na vzklic obtoženčev glede krivde in kazni in vzklic zasobnega obtožitelja glede kazni ugodil je sodni dvor v N. z razsodbo z dne 20. septembra 1889 št. 4714 vzklicu zasobnega obtožitelja glede kazni ter izpremenil kazen, uporabivši § 260 lit. b. kaz. zak. v 3 dnevni, z jednim postom poostreni zapor in sicer oziraje se na to, da je bil vzklicevalec uže često zaradi prestopkov obsojen v denarne globe.

Obsojenec vloži potem pri sodišči v H. prošnjo za obnovo kazenskega postopanja ter dodatek k prošnji sklicujoč se na dolo-

čila § 490 kaz. zak., prosi dovoliti, da dokaže resnico, navede mnogo prič, ki bi lahko dokazale pregrešno zvezo soproge užaljenega soproga C z zasobnim obtožiteljem A, prosi zaslišati jih in podkrepiti konečno svoji prošnji s pričevalom župnega urada v V. L., katero overavlja, da je po vsej občini bila jednoglasna govorica, da je imel oženjeni A. nedopuščeno zvezo z omoženo soprogo C-ovo, in tudi da je bil župni urad zaradi tega primoran ovaditi A njegovemu predstojništvu in nasvetovati, naj je A premestiti drugam, da bi ne bilo «škandalov».

Tej zahtevi pa sodišče v H., zaslišavši zasobnega obtožitelja, ni ugodilo, nego je izročilo prosilcu naslednjo naredbo: Za prošena obnova obravnave se ne dovoljuje, ker slično predlaga zasobni obtožitelj A in zategadelj ne, ker je na očitnem kraju izrečena razžalitev obsojenca B, ne glede na to, da jo je sodnik z rzsodbo z dne 30. julija 1888 št. 674 sodil s stališča § 488 kaz. zak., smatrati takšno, katera po § 489 kaz. zak. naznanja sramotne, dasi resnične dogodke privatnega ali rodbinskega življenja, tako da torej po 490 kaz. zak. v tem slučaju glede značaja storjene razžalitve ni dopusten dokaz resnice. Ob jednom se prosilcu pove, da se sodišča nikedar ne morejo ozirati na pričevala o nramnosti glede zasobnih osob, kakeršno je pričevalo, priloženo prošnji de praes. 30. okt. 1889 št. 962, bodi si napisano v župnem uradu v H. ali od drugih uradov ali posameznikov, za izdajo takih pričeval popolnoma nekompetentnih, sosebno, ako imajo takšno vsebino, da na njeni podlogi udeležene osebe lahko iščejo zadostila pri kazenskem sodišči zaradi žaljene časti.

Obveščenc vložil je pravočasno pritožbo de praes. 20. dec. 1889 št. 1196 in sodni dvor rzsodil je tako: Neutemeljena pritožba proti naredbi sodišča v H. se zavrača z ozirom na razloge tega sodišča ter glede na § 490 kaz. zak., ker je vse jedno, je li bil prositelj za obnovo postopanja spoznan krivim po § 488 ali pa po § 489 kaz. zak., in ker je bil B obdolžil A-a določenega nepoštenega dejanja, namreč prešeštva, in sicer obdolžil ga v gostilni, — takega dejanja torej, zaradi katerega bi bil A obsojen le na zahtevo tretje osebe, a ta je užaljeni soprog. Za take slučaje pa določuje § 490 kaz. zak., da ni dopusten dokaz resnice ne glede na to, je li bil obdolženec sojen po § 487, 488 ali 489 kaz. zak.

